

30 JUL 2010

A P M

2-6171a

Հ Ո Ւ Շ Ա Թ Ե Ր Թ

ԱՅՆ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ, ՎՈՐՏԵՂ ՅԵՐԵԽԱՆ
ՀԻՎԱՆԴԱՑԵԼ Ե ՔՈՒԹԵՇՈՎ

ԳԻՆԸ 10 ԿՈՊ.

ИНВ. № 16681

Հ Ա Յ Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն 1940

Гос.
Публичная
Библиотека

616 . 9

2 - 92

ՀՈՒՇԱԹԵՐԹ ԱՅՆ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՎՈՐՏԵՂ ՅԵՐԵՆԱՆ ՀԻՎԱՆԴԱՑԵԼԵ ՔՈՒԹԵՇՈՎ

ՅԵՐԵՐԱՆՆԵՐԻ մոտ քուֆեշն ամենից հաճախակա-
վում է կոկորդի ցավով (անդրինա), դողով, գլխա-
ցավով ու փսխոցով: Հիվանդութեան սկիզբը միշտ
հանկարծ է լինում: ՅԵՐԵՐԱՆ հրաժարվում է
ուտելուց (կուլ տալը ցավ է պատճառում), յԵՐԵՐԱՆ
է դալիս ասքություն, նա կամակորուքյուն է ա-
նում, գիշերը հաճախ դառանցում է, վատ է քնում:
1—2 օրից հետո մարմնի վրա ջան է յԵՐԵՐԱՆ գալիս:
Բայց յԵՐԵՐԱՆ կարող է ցան չլինել:

ՅԵՐԵՐԱՆ դուք յԵՐԵՐԱՆԻ մոտ այդպիսի յԵՐԵՐԱՆ-
ներ նկատեցիք, նշանակում է նրան պետք է կանա-
ծելի համարել քուֆեշի նկատմամբ և հինց իսկույն
նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնել: Քուֆեշը
վարակիչ է հիվանդանալու առաջին ժամերից, այդ
պատճառով հիվանդ յԵՐԵՐԱՆ վորքան շուտ առանձ-
նացվի առողջներից, այնքան ավելի մեծ են վերջին-
ներիս վարակումից նախապահպանելու շանսերը:

Ընտանիքում քուֆեշ յԵՐԵՐԱՆ գալու դեպքում
հարկավոր է նախ և առաջ. ա) հիվանդ յԵՐԵՐԱՆԻ
առանձնացնել առողջներից և անկողնում պառկեցնել,
բ) բժշկի կանչել տուն (հիվանդ յԵՐԵՐԱՆԻ չի կա-
րելի բուժարան տանել, վորովհետև նա կարող է
այնտեղ վարակել ուրիշ յԵՐԵՐԱՆներին), գ) նախա-
զգուշացնել հարևաններին, վորպեսզի նրանք թույլ
չտան իրենց յԵՐԵՐԱՆներին գալ ձեր քնակարանը կամ

սենյակը, դ) յԵՐԵՐԱՆ հիվանդացած յԵՐԵՐԱՆ մահի,
մահական հրապարակ կամ դպրոց և հաճախել, հար-
կավոր է նրա հիվանդանալու մասին անմիջապես
հայտնել այնտեղ, յԵ) յԵՐԵՐԱՆ ընտանիքում կամ քնա-
կարանում մահական հիմնարկներ հաճախող ուրիշ
յԵՐԵՐԱՆներ կան, ապա մինչև բժշկի հատուկ թույ-
լատվությունը այդ յԵՐԵՐԱՆները պետք է տանը մը-
նան:

Անհրաժեշտ է հիշել, վոր վարակի գլխավոր աղ-
բյուրը հանդիսանում է ինքը հիվանդը: Մահելու,
լաց լինելու, հազալու ժամանակ բերնախոռոչից ողի
մեջ են ընկնում թքի ու լորձի մանրագույն կաթիլ-
ներ, վորոնք իրենց մեջ վարակիչ սկզբնավորություն
են պարունակում: Այդ կաթիլներն ողի հետ կարող
են ընկնել շրջապատողների շնչական որդանների մեջ
և հիվանդություն առաջացնել: Նրանք կարող են
նստել իրերի վրա (գրքեր, խաղալիքներ, հագուստ,
սպիտակեղեն, ամանեղեն և այլն) ու նրանց միջոցով
վարակել առողջ յԵՐԵՐԱՆներին: Հիվանդին խնամող
մարդիկ իրենց հագուստի և ձեռների վրա կարող են
տարածել վարակը: Մանրամթերքները, մանածանդ
կաթը, նույնպես կարող են վարակվել այդ ճանա-
պարհով և նրանց զործածող հիվանդների ու մեծերի
հիվանդանալու պատճառ դառնալ:

Քուֆեշը կարող է առողջին փոխանցվել վոչ մի-
այն անմիջականորեն հիվանդից, այլ կարող է փո-
խանցվել և յԵՐԵՐԱՆ անձնավորությունների միջոցով
և իրերի միջոցով:

ՅԵՐԵՐԱՆ ընտանիքում քուֆեշ կա, խոտափեցեք դը-
նալ այնպիսի տեղեր, վորանց մեծ թվով մարդիկ են

ՀՈՒՇԱԹԵՐԹ ԱՅՆ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՎՈՐՏԵՂ ՅԵՐԵԽԱՆ ՀԻՎԱՆԴԱՑԵԼ Ե ՔՈՒԹԵՇՈՎ

Յերեխաների մոտ քուֆեշն ամենից հաճախ սկզբ-
վում է կոփորդի ցավով (անգինա), դողով, գլխա-
ցավով ու փսխոցով: Հիվանդության սկիզբը միշտ
հանկարծ է լինում: Յերեխան հրաժարվում է
ուտելուց (կուլ տալը ցավ է պատճառում), յերեխան
է դալիս աաքություն, նա կամակորուքյուն է ա-
նում, գիշերը հաճախ դառանցում է, վատ է քնում:
1—2 օրից հետո մարմնի վրա ցան է յերեխան գալիս:
Բայց յերեբմն կարող է ցան չլինել:

Յեթե դուք յերեխայի մոտ այդպիսի յերեույթ-
ներ նկատեցիք, նշանակում է նրան պետք է կասկա-
ծելի համարել քուֆեշի նկատմամբ և հենց իսկույն
նախադգուշական միջոցներ ձեռք առնել: Քուֆեշը
վարակիչ է հիվանդանալու առաջին ժամերից, այդ
պատճառով հիվանդ յերեխան վորքան շուտ պոանձ-
նացվի առողջներից, այնքան ավելի մեծ են վերջին-
ներիս վարակումից նախապահպանելու շանսերը:

Ընտանիքում քուֆեշ յերեխան գալու դեպքում
հարկավոր է նախ և առաջ. ա) հիվանդ յերեխային
առանձնացնել առողջներից և անկողնում պառկեցնել,
բ) բժիշկ կանչել տուն (հիվանդ յերեխային չի կա-
րել բուժարան տանել, վորովհետև նա կարող է
այնտեղ վարակել ուրիշ յերեխաների), գ) նախա-
դգուշացնել հարեաններին, վորպեսզի նրանք թույլ
չտան իրենց յերեխաներին դալ ձեր քնակարանը կամ

սենյակը, դ) յեթե հիվանդացած յերեխան մահւք,
մանկական հրապարակ կամ դպրոց է հաճախել, հար-
կավոր է նրա հիվանդանալու մասին անմիջապես
հայտնել պիտեղ, յե) յեթե ընտանիքում կամ քնա-
կարանում մանկական հիմնարկներ հաճախող ուրիշ
յերեխաներ կան, ապա մինչև բժշկի հասուկ թույլ-
լատվությունը այդ յերեխաները պետք է տանը մը-
նան:

Անհրաժեշտ է հիշել, վոր վարակի գլխավոր աղ-
բյուրը հանգիստնում է ինքը հիվանդը: Խոսելու,
լաց լինելու, հազալու ժամանակ բերնախոռոչից ոգի
մեջ են ընկնում թքի ու լորձի մանրագույն կաթիլ-
ներ, վորոնք իրենց մեջ վարակիչ սկզբնավորություն
են պարունակում: Այդ կաթիլներն ողի հետ կարող
են ընկնել շրջապատողների շնչական որգանների մեջ
և հիվանդություն առաջացնել: Նրանք կարող են
նստել իրերի վրա (գրքեր, խաղալիքներ, հագուստ,
սպիտակեղեն, ամանեղեն և այլն) ու նրանց միջոցով
վարակել առողջ յերեխաններին: Հիվանդին խնամող
մարդիկ իրենց հագուստի և ձեռների վրա կարող են
տարածել վարակը: Մանդամթերքները, մանուկանդ
կաթը, նույնպես կարող են վարակվել այդ ճանա-
պարհով և նրանց գործածող հիվանդների ու մեծերի
հիվանդանալու պատճառ դառնալ:

Քուֆեշը կարող է առողջին փոխանցվել վոր մե-
այն անմիջականորեն հիվանդից, այլ կարող է փո-
խանցվել և յերբորդ անձնավորությունների միջոցով
և իրերի միջոցով:

Յեթե ընտանիքում քուֆեշ կա, խոստպեցեք դը-
նալ այնպիսի տեղեր, վորտեղ մեծ թվով մարդիկ են

17.06.2013

հավաքվում, համեմատյալ դեպս չգնաք այնտեղ այն հա-
դուստով, վորով յեղել եք դուք հիվանդի սենյակում,
այլ անպայման առաջուց փոխեցեք ձեր հադուստը:

Հիվանդանալու հենց առաջին ժամերից հիվանդա-
ցած յերեխայի կանոնավոր խնամքը հսկայական նը-
շանակութուն ունի:

Հենց վոր նկատվում ե հիվանդությունը, յերե-
խային ամօրիջապես պետք ե պառկեցնել անկողնում ե
բժիշկ կանչել: Անկողինն այնպես պետք ե դնել, վոր-
պեսզի նրա վրա չիչի լուսամուտից, վորպեսզի մի-
ջանցուկ քամիներ չլինեն: Անհրաժեշտ ե հիվանդին
ուշի-ուշով պաշտպանել մրսելուց: յրա հետ միասին
նրան թարմ ոդ ե անհրաժեշտ: Որական ամենաքիչը
յերկու անգամ պետք ե ողափոխել սենյակը, բանա-
լով ողանցքը, հիվանդին պետք ե տաք ծածկել ու
չիրմայով կամ թանձր վարազույրով պաշտպանել նը-
րան սառն ոդի անմիջական հոսանքից:

Յեթե պայմանները թույլ են տալիս, կարելի յե ե
այլ կերպ անել: Լավ ողափոխել հարեան սենյակը ե
յերբ նրա ոդը մի քիչ կտաքանա, բանալ հիվանդի
սենյակի դուռը, այն ժամանակ նա ես կողափոխվի:

Հիվանդի համար պետք ե առանձնացնել առանձին
անկողին, սպիտակեղեն, ամանեղեն, ատամի խոզա-
նակ, սրբիչ ե առորյա գործածության այն բոլոր
առարկաները, վորոնք հարկավոր կլինեն նրան:

Բոլոր զրգերը, խաղալիքներն ու իրերը, վորոնց
հետ նա չփվել ե մինչև հիվանդանալը, անհրաժեշտ
ե իսկույն հավաքել առանձին արկղի կամ կապոցի
մեջ ե մինչև դեղինֆեկցիան ջոկ պահել ուրիշ իրե-
րից:

Մինչև բժիշկի գալը ոգտակար ե հիվանդի բզկն
տաք կապ կամ տաքացնող կոմպրես դնել: Հիվան-
դին ոգտակար ե նաե առատորեն խմելը (թեյ, մըր-
գահյուլթ, նարզան ե այլն): Մսեղեն տալ չի կարե-
լի: Ավելի լավ ե հիվանդության առաջին ժամերին,
բացի կաթից, վորինչ չտալ:

Հիվանդին շատ ոգտակար ե, դրա հետ միասին
նաե դուրեկան, գոլ ջրով նրա ամբողջ մարմինը շը-
փելը, մանավանդ յեթե նա տաքություն ունի: Մին-
չև բժիշկի գալը չի կարելի հիվանդին վորեե դեղ տալ
(տաքությունն իջեցնելու ե այլն): Շատ կարևոր ե
հիվանդության հենց առաջին ժամերից հետեել բեր-
նախոռոչի ե ատամների մաքրությանը, ավելի հա-
ճախ ողողել բերանը սոդա կամ բորաթթու խառնած
տաք ջրով կամ ուղղակի աղի ջրով: Գիշերը քնելուց
առաջ ե առավոտյան բերանը, լինդերը, լեզուն մաք-
րել մատի վրա փաթաթած ե մաքուր տաք ջրով թըր-
ջած մարլայի կտորներով:

Հսկայական նշանակութուն ունի հիվանդի կանո-
նավոր խնամքը ե սնման կանոնների խիստ պահպա-
նումը, վորոնք ե պետք ե կիրառվեն մինչև բժիշկի
գալը:

Յեթե բժիշկը հաստատեց, վոր յերեխան հիվանդ
ե ճութեշով, անհրաժեշտ ե հիվանդին վորքան կա-
րելի յե շուտ հիվանդանոց տեղափոխել:

Հիվանդին վոչ վոք չպետք ե մոտենա, բացի
նրան խնամող անձնավորությունից: Այդ անձնավո-
րությունը հիվանդի սենյակը մտնելիս պետք ե հադ-
նի խալաթ կամ հատուկ հադուստ, իսկ դուրս գալիս
հանի այն ե թողնի հիվանդի սենյակում: Անհրա-

Ֆեշտ և Հիվանդի մոտից դուրս դալուց հետո՝ ունի-
դրութեամբ լվանալ ձեռները տաք ջրով: Քուլթեզով
հիվանդին խնամող անձնավորութեանը հանձնարար-
վում է դեմքին հազնել քիթն ու բերանը ծածկող
մաքրաթի կապ, վորպեսզի կոկորդը պաշտպանի հի-
վանդի բերանխոռոչից դուրս յեկող լորձի կաթիլնե-
րից, վորոնց մեջ քուլթեզի միկրոբներ են պարունակ-
վում: Սուրճուց քուլթեզով հիվանդացած մարդը, Հի-
վանդին խնամելու դեպքում, ինքը չի հիվանդանում,
բայց կարող է միկրոբներ տարածող դառնալ և վա-
րակել ուրիշներին:

Ձեռքի տակ միշտ պետք է տաք ջուր լինի: Հի-
վանդի լվացվելու համար պետք է առանձին անոթ
լինի (թափ, սափոր և այլն):

Հիվանդի սենյակից վաղ մի էր չպետք է դուրս
բերվի առանց դեզինֆեկցիայի: Ամենահապարակ դե-
զինֆեկցիան կարող էք ինքներդ անել, որինակ, յե-
ռացնելուց չփչացող իրերը (ամանեղեն, սպիտակե-
ղեն) կտրելի յե յեռացնել, մյուսները թրջոց դնել
ախտահանող լուծույթների մեջ (լիզոլի 3% լու-
ծույթի): Այն իրերը, վորոնք կարող են պիչանալ այդ
ձևով մշակելու ժամանակ, դեզինֆեկցիայի յեն յեն-
թարկում հատուկ ապարատներում — դեզինֆեկցիոն
կամերաներում: Սենյակն ավել կտրելի յե միայն
խոնավ յեղանակով (խոզանակը փաթաթել ախտահա-
նող լուծույթի մեջ թրջված շորով): Աղքն անմիջա-
պես այրել:

Յեթն քնակաբանում ելի ուրիշ յերեխաներ կան,
նրանք պետք է ավելի հաճախ ողողնեն կոկորդն ու
բերանը բորային լուծույթով կամ աղի ջրով:

Հիվանդին հիվանդանոց տեղափոխելուց հետո
քնակաբանում ընդհանուր դեզինֆեկցիա յե կատար-
վում: Տանը մնացած մինչև 12 տարեկան յերեխա-
ները չեն կարող դպրոց և ուրիշ մանկական հիմնարկ-
ներ հաճախել 12 օր, հաշվելով դեզինֆեկցիայի յեն-
թարկելու օրվանից, յեթե նրանք առաջ չեն հիվան-
դացել քուլթեզով: Այդ յերեխաները պետք է դառնան
թշկական հսկողութեան տակ: Կարանտինի 12-օրյա
ժամկետը նրա համար է սահմանվում, վոր յեթե յե-
րեխաները վարակվել են հիվանդից, կարող են այդ
ժամանակամիջոցում հիվանդանալ և վարակել իրենց
հետ չփվող ուրիշ յերեխաների:

12 տարեկանից քաղձր և քուլթեզ տարած յերե-
խաները, յեզրափակիչ դեզինֆեկցիայից հետո, բը-
ժշկի թույլատուութեամբ կարող են մանկական հիմ-
նարկներ հաճախել:

Քուլթեզով հիվանդի հետ չփված մարդկանց մեջ
ամեն մի հիվանդութեան անդինայով պետք է կտո-
կածելի համարվի քուլթեզի տեսակետից և այդպիսի
անձնավորութեանները պետք է թշկական հսկողու-
թեան տակ գտնվեն:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0271865

7039

299 6 2

Քարզմ. Ավ. Շաթիրյան. Պատ. խմբ. բժ. Ս. Մկրտչյան
Տեխ. խմբ. Ի. Վարդանյան. Սրբազրիչ՝ Ա. Արղաքանյան

Арм.

2-6171a

Памятка для семьи, где ребенок заболел скарлатиной

Ц. 1940 г.
Акт № 540
Вкладн. л.

Գլադիիտի լիազոր՝ Բ—1130 Պատվ. 353. Տիրած 4000

Հայպետհրատի տպարան, Յերևան, Լենինի 65

И. А. МЯСНИКОВ